

Aanbesteden gedurende de coronacrisis

Het programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein heeft hieronder op een rij gezet tegen welke aanbestedingsrechtelijke problemen gemeenten kunnen aanlopen bij het aanbesteden in het sociaal domein gedurende de coronacrisis en welke oplossingen voorhanden zijn.

Termijnen aanbestedingsprocedure

Gemeenten vermelden in aanbestedingsdocumenten termijnen. Deze termijnen richten zich op diverse aspecten van een aanbesteding, zoals de termijnen voor het stellen van vragen, data waarop de nota's van inlichtingen verschijnen en de uiterste inschrijfdatum. Gebruikelijk wordt aan deze termijnen strak de hand gehouden. Dat vloeit voort uit het transparantie- en het gelijkheidsbeginsel.

Onder de huidige omstandigheden kan evenwel de afstemming binnen een aanbestedende dienst en bij aanbieders minder efficiënt verlopen dan gebruikelijk. Afstemming moet steeds via de telefoon, Skype, e-mail of via een andere elektronische weg plaatsvinden nu fysiek bij elkaar komen op dit moment geen optie is. Dat is in veel gevallen – ook vanwege de thuiswerksituatie – tijdrovender dan wanneer fysieke afstemming mogelijk is. Bovendien zijn veel aanbieders druk met het managen van de gevolgen van de coronacrisis, waardoor de aanbesteding even geen prioriteit is. De zorg voor cliënten gaat immers altijd voor. Het is dan ook aan te raden om bij het aanbesteden tijdens de coronacrisis rekening te houden met deze omstandigheden.

Termijn stellen van vragen en inschrijfdatum

Bij het stellen van termijnen is het raadzaam om niet de minimale termijnen te hanteren maar deze termijnen wat ruimer te stellen, zodat aanbieders genoeg tijd hebben om een offerte op te stellen. Dit geldt zowel voor de termijn voor het stellen van vragen als voor de uiterste inschrijfdatum. Het onder deze omstandigheden vasthouden aan minimale termijnen kan leiden tot minder goede inschrijvingen of zelfs uitblijvende aanbiedingen.

Beoordelingstermijn

Nu een fysiek bij elkaar komen van het beoordelingsteam onder de huidige omstandigheden niet mogelijk is, moet voor het beoordelen van inschrijvingen worden teruggespreken op elektronische middelen. Dat kan meer tijd vergen. Daarnaast kan er sprake zijn van minder capaciteit van beschikbaar personeel in verband met ziekte, zorgtaken in de thuissituatie en het inzetten van de capaciteit voor het bestrijden van de consequenties van de coronacrisis. Het kan dan ook aan te raden zijn om de beoordelingstermijn ruimer te stellen.

Opschortende termijn

Ook kan worden besloten om de opschortende termijn wat ruimer te stellen, bijvoorbeeld met vijf à tien extra dagen. Gemeenten merken de opschortende termijn gebruikelijk aan als een vervaltermijn. Het is aan te raden hier niet van af te wijken. Anders zou dat ertoe kunnen leiden dat een aanbieder een onbepaalde tijd krijgt om een voorlopige voorziening te vragen en dat kan leiden tot rechtsonzekerheid over het kunnen afronden van een aanbesteding.

Gestanddoeningstermijn

Het is daarnaast aan te raden om een langere gestanddoeningstermijn vast te stellen dan gebruikelijk, zodat een eventuele vertraging van de aanbesteding niet leidt tot het vervallen van het aanbod van de (winnende) inschrijvers.

Aanbesteden gedurende de coronacrisis

Lopende aanbestedingen

Bij lopende aanbestedingen kan worden besloten de gestelde termijnen te verlengen. Dat kan gaan om de termijn voor het stellen van vragen en de uiterste inschrijfdatum, zodat er meer ruimte wordt gegeven aan aanbieders om vragen te stellen en hun inschrijving voor te bereiden.

Ook kan worden besloten de opschortende termijn te verlengen met bijvoorbeeld vijf of tien dagen. Dit blijft echter een fatale termijn; afwijking hiervan zou strijdig zijn met het gelijkheidsbeginsel.

Ook kan worden besloten om de termijn waarbinnen gemeenten vragen moeten beantwoorden te verlengen, zodat hier meer tijd voor is en/of de beoordelingstermijn te verruimen, zodat er meer tijd is om de inschrijvingen te beoordelen.

Over alle verlengingen van termijnen dienen alle partijen gelijktijdig geïnformeerd te worden.

Wijziging van gestelde eisen in aanbesteding

Indien gemeenten in de aanbesteding gestelde eisen willen wijzigen door deze te laten vallen omdat aanbieders tegen problemen aanlopen door vertraging in de aanlevering van documenten (bijvoorbeeld verklaringen van de Belastingdienst), dan is dit mogelijk indien het gaat om niet wezenlijke eisen. Alle partijen dienen wel gelijktijdig geïnformeerd te worden over de wijzigingen.

Indien het wel gaat om wezenlijke eisen en de aanbesteding zich bevindt in de fase vóór de sluiting van de inschrijvingstermijn, dan kan de wijziging plaatsvinden door een rectificatie via TenderNed. Indien de inschrijvingstermijn al is gesloten, dan kan wijziging leiden tot de verplichting om de opdracht opnieuw aan te kondigen (bijvoorbeeld: indien de kring van inschrijvers of gegadigden zou kunnen wijzigen als gevolg van het vervallen van de eis).

Aandachtspunt: VNG adviseert uitstel

De VNG adviseert gemeenten het volgende:

- Het is wenselijk om inschrijf- en aanvraagtermijnen met bijvoorbeeld 3 maanden te verlengen om aanbieders meer tijd te geven. Houd er rekening mee dat na deze fase veel capaciteit nodig zal zijn om de reguliere zorg en ondersteuning weer op te starten.
- Uitstel van de inschrijfstermijn kan ertoe leiden dat gemeenten en aanbieders de implementatiedatum (van bijvoorbeeld 1 januari 2021) wellicht niet halen.

Aandachtspunt: jaarrekening

In veel aanbestedingen wordt gevraagd om een goedgekeurde jaarrekening. De termijn waarvóór zorginstellingen hun jaarverantwoording over verslagjaar 2019 aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport moeten aanleveren, is echter verschoven. Indien de aanbesteding zich bevindt in de fase vóór de sluiting van de inschrijvingstermijn, kunnen gemeenten de eis tot het indienen van een goedgekeurde jaarrekening laten vallen. In dat geval dient wel een rectificatie van de aanbesteding plaats te vinden. Indien de aanbesteding zich bevindt in de fase nadat de inschrijvingen zijn ingediend, dan kan er echter in strijd met het gelijkheids- en transparantiebeginsel worden gehandeld indien gemeenten deze eis laten vallen. Wel kunnen gemeenten dan de termijn voor het indienen van een goedgekeurde jaarrekening verlengen.

Aanbesteden gedurende de coronacrisis

Verlenging overeenkomst indien aanbesteding vertraagd?

Indien de aanbestedingsprocedure zodanig uitloopt dat er geen aansluiting meer plaatsvindt met de voorgaande overeenkomst, dan kan verlenging van de overeenkomst toelaatbaar worden geacht als de waarde van opdracht(en) in de periode tussen de voorgaande en de opvolgende overeenkomst onder de “de-minimus-grens” van artikel 2.163b van de Aanbestedingswet 2012 blijft.

Ook kan mogelijk een beroep worden gedaan op de uitzondering van artikel 2.163 e lid 1 sub a Aanbestedingswet. Op grond van die bepaling is geen sprake van een wezenlijke wijziging wanneer de behoefte tot wijziging het gevolg is van omstandigheden, die door een zorgvuldige aanbestedende dienst niet konden worden voorzien en de algemene aard van de opdracht ongewijzigd blijft, en de prijs met niet meer dan 50% van de opdrachtwaarde wordt verhoogd.

Of in specifieke gevallen een beroep op bovenstaande artikelen mogelijk is, is maatwerk en dient per overeenkomst bekeken te worden. Het is aan te raden dit met een aanbestedingsjurist te bespreken.

Ook is het aan te raden de duur van de overbruggingsovereenkomst zo kort mogelijk te houden en deze overeenkomst ook zo flexibel mogelijk te houden door te voorzien in opzeggings- en verlengingsmogelijkheden. Aandachtspunt hierbij is de gestanddoeningstermijn van inschrijvers.

De VNG adviseert het volgende:

Gemeenten kunnen onder deze bijzondere omstandigheden en gezien de urgentie, conform artikel 2.32 lid 1 sub c Aanbestedingswet 2012, direct gunnen voor een gelimiteerde periode (van bijvoorbeeld 3, 6 of 12 maanden). In het geval van subsidies kunnen gemeenten kiezen voor een incidentele subsidie (artikel 4:23 lid 3, sub c Algemene wet bestuursrecht).

Programma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein

Inkoop en aanbesteden kunnen bijdragen aan het versnellen van de transformatie naar goede jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning voor de cliënt. Inkoop is een belangrijk middel bij het uitvoeren van deze transformatie, omdat het de manier is van gemeenten om hun aanbod van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning te organiseren.

Om het inkoopproces te verbeteren, werken gemeenten, aanbieders en het Rijk samen in het ondersteuningsprogramma Inkoop en Aanbesteden Sociaal Domein.

Meer informatie: www.inkoopsociaaldomein.nl.